

KRADS KRITIK

Repræsenteret af data, motiveret af grafer og søjlediagrammer

Dorthe Staunæs & Katja Brøgger

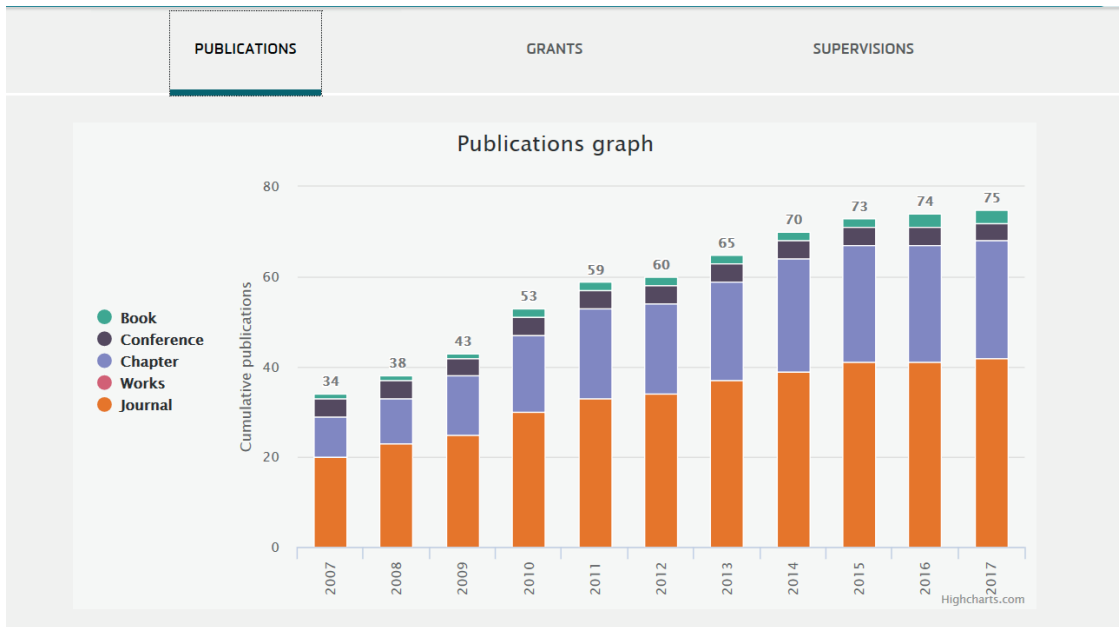
Individuelle performancegrafer, søjlediagrammer over bevillinger og netværkspiktogrammer repræsenterer i stigende grad forskeres akademiske værdi. Akademias visuelle arkitektur er baseret på high-tech 'big data' og lowtech 'small data'. Data præsenterer ikke kun performanceprognoser. De gør det muligt at sanse effekterne af disse forudsigelser på nye og performative måder. Ordet performativitet refererer her ikke til performance som i forestilling eller præstation, men den skabende effekt. Lidt kækt kan man sige, at data gør mere, end de viser. De skaber affektivitet. Data og datavisualiseringer medskaber de vidensmiljøer, vi møder i videns- og uddannelsesinstitutioner. Udfra igangværende forskning om 'datavisuals', er det vores hypotese, at data producerer følelser, der motiverer medarbejderne på godt og ondt. Man bliver repræsenteret af data og motiveret af de grafer og søjlediagrammer, der kommer ud af dem. Spørgsmålet er, om det er bæredygtigt?

Brugen af data som en affektiv styringsform er knyttet til en særlig styringsform. Gennem de seneste par årtier er den såkaldt parlamentariske styringskæde, baseret på regulering gennem lov og formel delegation, blevet suppleret med alternative, men bestemt ikke mindre virkningsfulde styringsformer. Disse incitamentbaserede styringsformer er rettet mod en slags avanceret administration af 'motivations-teknologier'. De handler om at tiltrække og skubbe aktører, mennesker såvel som organisationer og nationer, så de motiveres til at *ville*, det, de *skal*. Instrumenterne er ganske ofte baseret på digitale databaseteknologier og mimer scientistiske størrelser som synlighed og evidens. Digitale teknologier, deres standarder, koder og algoritmer bliver i

stigende grad implementeret som led i den administrative infrastruktur. Teknologierne fungerer ved at omskrive mennesker og organisationer som kvantificerbare, kodegnede og maskinelt læsbare. I akademias møder vi styringsformen, der generøst tilbyder teknologier målrettet motivation og mobilisering af den enkelte forsker. Vi bevidner fx., hvordan et universitet tilbyder information om en forskers publikationsrater til andre forskere og den brede offentlighed. Denne information deles på universitetets hjemmeside, så alle interesserede kan undersøge den enkelte forskers akademiske meritter. Denne type datavisualisering er et eksempel på en performanceudstilling, der skaber et gennemgribende fagfællepres. Datavisualiseringen giver ikke blot anledning

til ekstern monitorering, men også intern monitorering i den udstrækning disse processer består i at få mennesker, organisatio-

ner eller nationer til at selvindmelde sig i styringen af andre og ikke mindst sig selv.

Det øgede brug af visualiseringer, der baserer sig på små og store data, udgør en affektiv og sanselig arkitektur for et akademisk eksponeringsmiljø. På AU taster vi med fingrene årets publikationer og aktiviteter ind i programmet PURE, mens vi med sideblikket skæver til, hvordan sådanne data på kollegers hjemmesider bliver til flotte grafer over publikationsrater og netværksformationer. I USA sammenlignes også studenterevalueringer. I Australien bevilninger. Hjørnesteenene er synlighed, transparens og benævnelse. Alt sammen holdt oppe og sammen af relationsdannelser og sammenligninger. Det er sanseligt mærket, oplevet og tilvirket gennem synssans og berøring. Det virker fra afstand såvel som gennem nærkontakt via egne forskerfingre, der taster publikationer, fondsmidler, priser, projekter og samarbejdspartnere ind i elektroniske forskningsdatabaser, hvor indtastningerne så igen transformeres til

publikationsgrafer, søjlediagrammer over bevillinger og netværksformationer i cirkler og med pulserende kraftcentre. Resultatet af disse gentagende indtastninger kan læses af enhver, der går ind på universiteternes hjemmesider. Vi tvivler på, at der er mange andre offentlige eller private arbejdspladser end universitetet, hvor du på nettet kan gå ind på individuelle ansatte, finde deres CV og netværk og sammenligne deres produktion.

Data-arkitekturen er filtret sammen med og faciliteret af en affektiv og sanselig økonomi, der fungerer ved, at bestemte typer af følelser sætter forskersind og kroppe i bevægelse og de rammes hurtigt af stolthed, forfængelighed, beundring, skam, og misundelse - for nu blot at nævne nogle af de affekter, bedømmelser og vurdering afstedkommer, og visualiseringer understreger. Den sidste bemærkning er vigtig. For nu er det jo ikke, fordi der ikke tidligere

har været fagfællekonkurrence og –pres i akademia, men de nye visualiseringer, der kan hentes frem til MUS-samtaler, spøge i snakken i korridorerne og nøje granskes i de sene nattetimer, gør det svært at undgå, at repræsentationen snarere end det repræsenterede bliver hovedmotivet for den akademiske færden. I eksponeringsmiljøet er den affektive økonomi viklet sammen med sammenligninger og selvmonitoreringspraksisser, der konstant må vedligeholdes for at virke. Mens vi forsøger at undgå forlegenhed ved skammen, stræber vi efter at mærke berømmelsens og set-hedens kick. Vi mærker, hvordan skyggen af Svends publikationstårn kaster sig over vores eget lille spir. Vi sukker over Saras bevillings søjle og dens eksponentielle stigning, og vi når lige at pege fingre ad Dans manglende netværkskompetence, inden vi fortsætter med at skrive på kapitel 28 i vores *Samlede Ansøgninger*. Angsten for ikke at kunne (vise, at man kan) performe, og at graferne begynder at hænge, antænder et konkurrence-drevet, mimetisk begær, hvor begærstrukturen involverer ikke blot et subjekt og et objekt, men i tillæg en tredje part, der medierer begæret; Subjektet begærer netop dette objekt, fordi en tredje part begærer det. Som mediator er den tredje part både beundret og foragtet som ideal og barrierer for adgang til det begærede objekt. Begæret transformeres til en efterligning eller sågår en parodiering af den andens begær. I det tilfælde begæret efter det, den anden akademiker, Dan, Sara, Svend kan, vil eller gør, og selvfølgelig den mulige beundring dette vil afkaste.

Det mimetiske begær kan svinge over i misundelse. En velkendt følelse, alle kender, og som især får næring, når eksponeringsmiljøet tilrettelægger endeløse konkurrencer og sammenligninger. Misundelse er en ambivalent følelse, der aktiveres igennem sanserne, og her spiller dataarkitekturens

visualiseringer hårdt ind. Man kan jo se, at deres ranking er bedre end min, og publikationslisten numerisk mere imponerende. Misundelse er en intens fornemmelse vi mærker, når maven krymper og munden rimper sig sammen i et bittert suk: "Det ku' ha' været mig"... "Det *sku* ha' været mig. Det fortjener hun ikke. Med alt det jeg har knoklet." Misundelse rammer os, når vi på en og samme tid føler os tiltrukkede og frastødte, beundrer og afskyr, begærer og ikke under. Det er en sindstemning, der på én og samme tid bringer akademias fagfæller sammen og støder dem fra hinanden. Misundelseskomplekset rummer følelser af entusiasme såvel som hengivelse, men også vrede. Det er en modsætningsfyldt størrelse: En vredesyldt hengivelse, der motiverer til flere indtastninger i forskningsdatabasen, flere grafer, flere pulsslæg, der kan blive til big data og imponerende repræsentationelle jeger.

Sindsstemninger og følelser, siger ikke bare noget om uddannelsesaktører, men noget om hvordan disse aktører bliver styret. Stemningerne og følelserne er netop ikke private, men sanselige perceptioner og materialiseringer af aktuelle tendenser i akademias styringsform og repræsentationsregime. I kølvandet på moderne følelser-parasitær styring er det private blevet politisk på en helt ny måde. Men er denne affektive styring gennem 'visuals', bæredygtig? Måske er det tid til nye eksperimenter med akademisk værdi, der kan omsættes til andre mere bæredygtige følelser? I stedet for at moralisere kan vi opfatte disse mavefornemmelser som affektive meddelelser om, hvordan det står til, og hvor det gør ondt, og vi kan analytisk følge hvor, hvordan og hvornår de opstår, tager til eller aftager i intensitet: Hvordan opgør man akademisk værdi? Hvad skal der til for, at andre affekter opstår? Eller at andre sider af komplekse affekter får fylde, fx. beundring og lyst til at

mime, men ikke skærende misundelse? Det vil give et afsæt for at eksperimentere med ganske andre måder at opgøre og dele akademisk værdi på. Og vi kunne eksperimentielt teste dataarkitektur, der nærer følelser af engagement og beundring, men ikke har

eksponering og tilskyndelse til misundelige sideblikke som produkt. En arkitektur der ikke har repræsentationelle jeg'er, men fællesskabende kundskabsproduktion som motiverende element.

Dorthe Staunæs, Professor, ph.d., Forskningsprogrammet ReForM, DPU,
Aarhus Universitet
e-mail: dost@edu.au.dk

Katja Brøgger, Lektor, ph.d., Koordinator for Forskningsenheden i Uddannelsespolitik,
Styring og Forvaltning, DPU, Aarhus Universitet
e-mail: kb@edu.au.dk